

Beste VVA-leden,

Geachte Heer Buyse,

Beste Axel,

Na het interessante betoog over de potentiële impact van artificiële Intelligentie op onze maatschappij zijn we gekomen bij het jaarlijks hoogtepunt van onze vereniging, nl. de uitreiking van de VVA-prijs. De eer valt dit jaar te beurt aan Axel Buyse, alom bekend als de eerste Vlaamse diplomaat in welke hoedanigheid hij zich gedurende twee decennia heeft kunnen profileren.

Dit ondanks het feit dat hij in het eerste deel van zijn loopbaan gedurende negentien jaar journalist buitenland was bij de krant De Standaard. Hij was daar binnengekomen na zijn studies geschiedenis en politieke wetenschappen. Axel fungeerde gedurende jaren als de specialist inzake Centraal en Zuidelijk Afrika en schreef ook over de Balkan. Hij verbleef om die reden langere periodes in Afrika, in het voormalige Joegoslavië, en in de Verenigde Staten en Rusland. Op het einde was hij 5 jaar chef van de buitenlandredactie.

Ik persoonlijk heb Axel voor de eerste maal ontmoet op een middag tijdens een lunch voor bedrijfsleiders in de Kamer van Koophandel, nu VOKA, te Antwerpen. Axel was voor mij toen nog een nobele onbekende, en hij was juist begonnen als diplomaat in Den Haag. Ik vermoed dat het in 2003 moet geweest zijn. Het was het begin van een mooie diplomatieke carrière: zo was Axel betrokken bij het tot stand komen van onder meer de Scheldeverdragen tussen Vlaanderen en Nederland in 2005, die van levensbelang zijn voor de Antwerpse haven en economie. Vervolgens was hij van 1 september 2008 tot 31 augustus 2014 diplomatiek vertegenwoordiger van de Vlaamse Regering op de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de Europese Unie in Brussel: de belangrijkste post van de Belgische federale diplomatie. Op 1 september 2014 ging Axel terug naar Den Haag als Algemeen Afgevaardigde van de Vlaamse Regering. Hij vertegenwoordigde namens deze Regering de deelstaat Vlaanderen in Nederland. In die functie was hij betrokken bij de fusie van de haven van Gent met die van Zeeland, en voerde hij onder meer de onderhandelingen over een nieuw samenwerkingsakkoord tussen de Vlaamse overheid en het Nederlands Loodswezen. Hij verliet eind 2018 deze hoogste diplomatieke Vlaamse post in Nederland, en keerde door de grote poort terug naar Europa als Algemeen Afgevaardigde van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie. Hij zou deze positie bekleden tot zijn pensioen in mei 2022.

Volgens Axel beschikt Vlaanderen nu over een echt Vlaams ‘corps diplomatique’. Het omvat Flanders Investment & Trade met zijn handelsvertegenwoordigers, dat een paar jaar geleden eigenlijk reeds met de VVA-prijs bekroond is geweest in de persoon van Claire Tillekaerts. Ook Toerisme Vlaanderen valt hieronder, net zoals de Algemene Vertegenwoordigers van de Vlaamse regering op buitenlandse posten zoals Den Haag of Parijs.

Wij bekronen vandaag Axel Buyse, maar hij is niet aan zijn proefstuk toe. In 2011 werd hij reeds benoemd tot overheidsmanager van het jaar, samen met toenmalig federaal en tegenwoordig Europees diplomaat Didier Seeuws. De reden was de inzet voor het welslagen van de Vlaamse inbreng in het Belgisch Voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie in de tweede helft van 2010. In 2013 werd hem de Orde van de Vlaamse Leeuw uitgereikt voor een ‘consequente en kordate houding in de sociale en culturele ontvoogding van de Vlamingen, prestaties die de integratie van de Nederlanden bevorderen, of acties en initiatieven met het oog op de uitstraling van de Nederlandse taal en cultuur’. Het is in dezelfde context dat de VVA-prijs nu wordt toegekend.

Want gedurende zijn pensioen bleef Axel de laatste jaren heel erg actief. Hij wordt immers gevraagd op tal van colloquia, zoals dat in oktober 2022 over de Publieksdiplomatie mede georganiseerd door VVA. Recent nam hij half januari deel aan het panelgesprek 'Belgische versus Vlaamse diplomatie. Conflict of samenwerking?' georganiseerd door het Belgicistische 'Rethinking-Belgium initiative', waarbij hij zich goed heeft afgebeten tegenover kritische bedenkingen van federale collega-diplomaten met betrekking tot de relevantie van een Vlaamse diplomatie. Daaruit blijkt steeds zijn Vlaams gezinde houding, en de nadruk op het standaard Nederlands dat hij steeds zorgzaam uitspreekt. Hij is ook nog werkzaam als consultant voor onder andere het Departement Kanselarij & Buitenlandse Zaken van De Vlaamse Overheid, en voor de Nederlandse Taalunie. Hij doceert aan de Vlaamse Diplomatieke Academie. Sinds 2023 is hij ook verbonden aan het Studie- en Overlegcentrum Lieven Gevaert, een vzw die onderzoekt of er een partijoverspannend netwerk kan opgericht worden van burgers die bekommerd zijn over onder andere de blokkering van het land. Kan er een Vlaams minimumprogramma klaargemaakt worden om de schade voor welvaart en welzijn te overstijgen?

Hij is ook een paar keer voorzitter, zoals sinds 2023 van de Stichting Leerpunt. Verder is hij ook voorzitter van de vzw pacificatielezingen, waar Hubert De Saedeleer ook actief is. Hij is ook bestuurslid van het Zuid-Afrika Huis in Amsterdam, van de Stichting Onze Taal in De Haag, en van het Nederlands-Belgisch overkoepelend bestuur van het ANV, beter gekend als Algemeen Nederlands Verbond waarvan sommigen onder u lid zijn. Er wordt veel op hem een beroep gedaan omdat hij met verzoenende taal er steeds naar streeft om confrontaties te vermijden. Zoals het een diplomaat betaamt.

De Nederlandse connectie komt steeds naar voor, vnl. op basis van zijn ervaring. Aan het einde van zijn laatste ambtstermijn in Nederland werd hij trouwens benoemd tot officier van de Orde van Oranje-Nassau. Axel zegt dat hij geen twee landen kent die nauwer met elkaar samenwerken dan België en Nederland. Hij noemt zichzelf een orangist!

Vorig jaar heeft hij al zijn ervaringen en visie trouwens neergeschreven in een boek uitgegeven bij Ertsberg: 'Klein Vlaanderen, groot buitenland'. Het werd voorgesteld tijdens een colloquium op 24 september 2024 in de Schelp van het Vlaams Parlement. In dit interessante boek van 159 blz. verdedigt hij o.a. sterk zijn stokpaardje 'foro interno, foro externo'. Het houdt in dat de federale en deelstaatregeringen verantwoordelijk zijn voor het buitenlands beleid inzake alle bevoegdheden die zij ook binnen België uitoefenen. De federale diplomatie, reeds meer dan 10 jaar in handen van de francofonen, probeert daar wel steeds stokken tussen de wielen te steken. Het wordt trouwens tijd dat buitenlandse zaken weer eens in Vlaamse handen komt, maar we zullen met De Wever I nog eventjes moeten wachten.

Uit dit alles blijkt dus dat Axel de terechte laureaat is voor de VVA-prijs 2025. We overhandigen hem dan ook met plezier het beeldje van dé Vlaamse beeldhouwer rond Brussel, Tom Frantzen. Het is een denkende leeuw op een stapel boeken, dat doet denken aan de 'penseur' van Rodin. Het is trouwens het eerste beeldje van de tweede reeks van vijf.

We feliciteren Axel er van harte voor. Proficiat, en applaus

Paul Becue
22/3/2005